ناگهان شعر

احسان افشاری

شعر اول:

ما شعله های سرکش اندوه بودیم
آدم به آدم می رسد ما کوه بودیم
گشتم تمام خانه ها را در ندیدم
زندانی از وابستگی بدتر ندیدم
پایان این دیوانگی ها ناگوار است
چیزی که جا ماند از تو در من، انتظار است
ابریم و غیر از گریه پنهان نداریم
حرفی برای هم به جز باران نداریم
رفتی خیابان زیر پای شهر گم شد
تصویر تو در سایه های شهر گم شد
این شهر شیرین های شیرین کار دارد
فرهادهای کوه کن بسیار دارد
اما یکی شیرین شهر آشوب من نیست
این چهره های کاغذی محبوب من نیست
ای هم‌قطارِ آخرین رویا کجایی؟
ای بی تو من مجنون بی لیلا کجایی؟

شعر دوم:

کنار پنجره یک جفت چشم بارانی
نشسته اند به یک انتظار طولانی
نشسته اند و برای تو شعر می گویند
تو هیچ چیز از احساس من نمی دانی
بگیر از من عاشق هوای عشقت را
کلید را نگذارند دست زندانی
سرم سپرده تر از روزهای پیوند است
دلم گرفته تر از ابرهای بارانی
بیا و لحظه ای از کار خود پشیمان باش
قشنگ می شود این عشق با پشیمانی

۸۰ سالگی مبارک آقای مرادی کرمانی!

مروری بر زندگی و آثار هوشنگ مرادی کرمانی، نویسنده خاطره‌ساز و خالق داستان‌های بی‌نظیر مانند «قصه‌های مجید»، «بچه‌های قالی‌باف‌خانه»، «زیر نور شمع»، «پلوخورش» و... که فردا ۸۰ ساله می‌شود

الهه آرانیان
calture@khorasannews.com

بی‌اغراق باید هوشنگ مرادی کرمانی را یکی از تاثیرگذارترین نویسندگان معاصر ایران بدانیم؛ او از دهه ۴۰ شمسی تا حدود ۷۵ سالگی‌اش آثار متعددی نوشته است؛ آثاری که بارها و بارها در ایران تجدید چاپ و در خارج از ایران به زبان‌های مختلف ترجمه شده‌اند. مرادی کرمانی جزو معدود نویسندگان ایرانی است که جوایز بین‌المللی متعددی را از آن خود کرده است. علاوه بر این‌ها آثار مرادی کرمانی رکوددار اقتباس‌های سینمایی هم هستند و آثار نمایشی تولیدشده بر اساس آثار این نویسنده مانند «قصه‌های مجید» و «مهمان‌مامان» از محبوب‌ترین آثار نمایشی ایرانی به‌شمار می‌روند. هوشنگ مرادی کرمانی پنج سال پیش و در آستانه ۷۵ سالگی با انتشار آخرین مجموعه داستان خود به نام «قاشق چای‌خوری» از دنیای نویسندگی خداحافظی کرد. سال گذشته نیز انتشارات معین، ناشر آثار مرادی کرمانی، مجموعه داستان‌های کوتاه و بلند این نویسنده را در قالب مجموعه دو جلدی «بقچه» روانه بازار کرد. هوشنگ مرادی کرمانی، ۱۶ شهریور ماه هشتادساله می‌شود و قرار است به همین مناسبت، دوشنبه، ۱۹ شهریور مراسم نکوداشت او که عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی هم هست، در فرهنگستان زبان و ادب فارسی برگزار شود.

■ **از کودکی در «سیرچ» تا جوانی در «کرمان»**

۸۰ سال پیش در ۱۶ شهریور ۱۳۲۳ در روستای سیرچ از توابع شهداد کرمان به دنیا آمد. شش ماهه بود که مادرش از دنیا رفت و مدتی بعد پدرش به دلیل فشار زندگی، دچار نوعی ناراحتی روانی شد و دیگر نتوانست عهده‌دار مسئولیت تنها فرزندش، هوشنگ باشد. این شد که هوشنگِ کم‌سن و سال در دامان پدربزرگ و مادربزرگش زندگی کرد و تا کلاس پنجم را در روستای سیرچ درس خواند. عموی هوشنگ معلم روستا بود و تاثیر زیادی بر علاقه‌مندی او به کتاب و مطالعه داشت. هوشنگ یا همان «هوشو» بعد از تحصیلات ابتدایی به کرمان رفت و تا ۲۰ سالگی در این شهر، هم کار کرد و هم درس خواند. در کرمان بود که هوشنگ عاشق و شیفته سینما شد و بعد به دنیای رادیو، مطبوعات و نویسندگی راه پیدا کرد. اولین داستان هوشنگ مرادی کرمانی در دهه ۴۰ شمسی به نام «کوچه ما خوشبخت‌ها» در مجله «خوشه» به سردبیری احمد شاملو به چاپ رسید و بالاخره در سال ۱۳۴۹ اولین کتاب داستان این نویسنده به نام «معصومه» منتشر شد.

■ **رکورددار اقتباس سینمایی**

آثار داستانی هوشنگ مرادی کرمانی کم نیستند؛ از «قصه‌های مجید» و «بچه‌های قالی‌باف‌خانه» و «زیر نور شمع» تا «خمره» و «چکمه» و «ته‌خیار» و.... داستان‌های مرادی کرمانی نوعی کشش عجیب در مخاطب ایجاد می‌کنند؛ آن‌گونه که تا داستان را به پایان نرسانده، کتاب را به زمین نگذارد. لحن ساده و صمیمی و زبان شیرین و روان و نیز توصیف دلنشین و دقیق جزئیات، از ویژگی‌های آثار داستانی مرادی کرمانی است. همین توصیف دقیق مرادی کرمانی از جزییات باعث شده که فیلمسازان به اقتباس از آثار او تمایل نشان دهند. آثار مرادی کرمانی، رکوددار اقتباس سینمایی در ایران است. از جمله آثار این نویسنده که بر اساس آن‌ها فیلم سینمایی ساخته شده است، می‌توان به این داستان‌ها اشاره کرد: «صنوبر»، «قصه‌های مجید»، «خمره»، «چکمه»، «تنور»، «مثل ماه شب چهارده» و «مربای شیرین». اما مهم‌ترین اقتباس‌های سینمایی از آثار مرادی کرمانی که در جشنواره فیلم فجر و بعدتر، در اکران عمومی بیشتر دیده شدند، فیلم‌های «مهمان‌مامان» به کارگردانی داریوش مهرجویی و «تیک‌تاک» به کارگردانی محمدعلی طالبی هستند. «مهمان مامان» داستان خانواده‌ای است که وضع مالی خوبی ندارند و مهمانانی سرزده به خانه‌شان می‌آیند. داستان این فیلم در بیست و دومین جشنواره فیلم فجر نامزد دریافت سیمرغ بلورین بهترین فیلم‌نامه شد اما این داستان «تیک‌تاک» بود که برای آقای نویسنده، سیمرغ بلورین بهترین فیلم‌نامه جشنواره دوازدهم را به ارمغان آورد. این فیلم داستان مادری است که ساعت یادگارِ همسرش را به معلم پسرِ کلاس دومی‌اش می‌دهد تا معلم ساعت به پسرش هدیه کند.

■ **زیر ذره‌بینِ ادیبان، روان‌شناس‌ها و جامعه‌شناس‌ها**

داستان‌های هوشنگ مرادی کرمانی در طول سال‌ها به زبان‌های مختلفی از جمله آلمانی، انگلیسی، فرانسوی، هلندی، عربی، اسپانیایی، هندی و ارمنی برگردانده شده است. مرادی کرمانی از معدود نویسنده‌های معاصر ایرانی است که در دنیا شناخته‌شده است و در طول دوره‌های مختلف جایزه‌های بین‌المللی دریافت کرده‌است. این نویسنده در سال ۱۹۹۲ میلادی از سوی داوران جایزه جهانی هانس کریستین اندرسن، نویسنده برگزیده سال شد. او در سال‌های ۱۹۸۶ و ۲۰۱۴ میلادی نیز نامزد دریافت این جایزه جهانی شد و در سال ۱۹۹۴، جایزه کتاب کودکان و نوجوانان اتریش را از آن خود کرد. آثار مرادی کرمانی در میان استادان و دانشجویان رشته‌های زبان و ادبیات فارسی، جامعه‌شناسی و روان‌شناسی نیز از محبوبیت بالایی برخوردار است و تاکنون مقاله‌ها و پایان‌نامه متعددی با محوریت آثار این نویسنده نوشته شده‌اند که به عناوین تعدادی از آن‌ها اشاره می‌کنیم: «مرادی کرمانی با درد شوخی می‌کند»، «آسیب‌شناسی کار کودکان در آثار هوشنگ مرادی کرمانی»، «سبکِ مرادی کرمانی از قصه‌های مجید تا لبخند انار»، «بررسی تکنیک‌های طنز و مطایبه در آثار هوشنگ مرادی کرمانی» و «تحلیل جامعه‌شناختی آثار داستانی هوشنگ مرادی کرمانی».

■ **نویسنده یا یک دوربین فیلم‌برداری؟**

هوشنگ مرادی کرمانی چندان اهل مصاحبه نیست و خیلی کم در برنامه‌های تلویزیونی حاضر می‌شود. یکی از معدود مواردی که این نویسنده جلوی یک مجری نشست و با او به گفت‌وگو پرداخت، برنامه «سپنج» با اجرای علی درستکار بود که از فیلیمو پخش شد. مرادی کرمانی در این برنامه حرف‌های جالبی درباره شناخت خود و لزوم آن گفت که به بخشی از آن اشاره می‌کنیم: «اولین وظیفه ما این است که بدانیم چه کسی هستیم؟ ما مثل درختی هستیم که از زمین سبز می‌شود. من چه درختی هستم و چه کار می‌توانم بکنم؟ چنار هستم یا درخت سیب؟ من به عنوان نویسنده در این سال‌ها احساس کردم که فقط می‌توانم نویسنده باشم و بارها گفته‌ام که من به دنیانامده‌ام تا ساختمان ۱۰ طبقه بسازم، پزشک باشم یا خلبان. من به دنیا آمده‌ام تا تصویری را که از خودم می‌بینم، به عنوان یادبود و یادگار به جا بگذارم. ما اگر موقعیت‌های خودمان را بهتر بشناسیم، بیشتر می‌توانیم خدمت کنیم. زمانی زندگی مقداری به ما بهتر می‌گذرد که اول خودمان را بهتر بشناسیم. زمانی مجله چلچراغ با من مصاحبه کرده و درباره تولد پرسیده بود. من گفتم مادر من به جای بچه یک دوربین فیلم‌برداری به دنیا آورده است. از بچگی تصویرها مرتب در ذهن من می‌آمدند و من برایشان قصه می‌گفتم».

موسیقی

دبیر جشنواره موسیقی فجر:

خیالتان راحت موسیقی رَپ خطر ندارد

دبیر چهلمین جشنواره موسیقی بین‌المللی فجر، اخیراً از قصد خود برای شرکت دادن ژانرهایی مثل راک و رپ در جشنواره صحبت کرده است؛ ژانرهایی که هنوز به‌طور رسمی در کشور ما فعالیت نمی‌کنند و اجازه اجرای صحنه‌ای نیز ندارند.

رضا مهدوی که دبیر سی‌ونهمین دوره از جشنواره بین‌المللی موسیقی فجر بوده است، در چهلمین دوره از این جشنواره نیز دبیر خواهد بود.

این هنرمند موسیقی که خود سال‌ها از منتقدان نحوه برگزاری جشنواره موسیقی فجر بوده است، در مصاحبه‌های اخیر خود از ممانعت برای اجرایی شدن برخی از تصمیم‌هایش برای دوره پیشین جشنواره گلایه کرده بود و از حوزه اختیارات خود به‌عنوان دبیر این رویداد مهم موسیقی خیلی راضی نیست.

در ادامه بخش‌هایی از این گفت‌وگو را می‌خوانید.

■ **در جایی گفته بودید که لازم است موسیقی جَز، راک و رپ را در جشنواره امسال داشته باشیم، آیا این امر نهایی شده یا صرفاً در حد یک ایده است؟**

خیر! ایده بنده است. باید با پدیده‌های نو رفتار درستی داشته باشیم، یک رفتار عالمانه. این که به این گونه‌ها در جشنواره اجازه اجرا داده نشود، درست نیست. بسیاری از کنسرت‌های موسیقی که به اسم پاپ برگزار می‌شوند، لزوماً پاپ نیستند ولی همه این اجراها روی کاغذ به اسم موسیقی پاپ مجوز می‌گیرند. جشنواره محل جشن بزرگ است و همه باید حضور داشته باشند.

درباره موسیقی رپ اما می‌توان آن را بومی‌سازی کرد و از اسمش نترسید. جشنواره بین‌المللی موسیقی فجر بهترین زمان آزمون و خطاست که به اجراکنندگان رپ اجازه دهیم با محتوا و هویت ایرانی اجرا داشته باشند و زمانی که مطمئن شویم این کار خطری ندارد، خیال مسئولان هم راحت می‌شود.

البته این ایده پیش از من هم مطرح‌شده بود که چند سال پیش در برج آزادی و فرهنگسرای ارسباران اجراهای راک و تلفیقی برگزار شد ولی بنابر دلایلی نامعلوم دیگر اجازه این کار را ندادند. سال گذشته به جز یک اجرای تریو جَز که برگزار شد، قصد استفاده از دیگر گونه‌هایی که نام‌برده شد را هم داشتیم، حتی گروه‌ها را معرفی کردیم ولی استقبال و موافقت نشد.

■ **آیا بومی‌سازی رپ باعث لطمه به ماهیت این نوع از موسیقی نمی‌شود؟**

دو ماهیت بر این نوع گونه موسیقی وجود دارد؛ «یک، فرم اجرا است که پیوسته گفته می‌شود، لحن آهنگین دارد و یک جور گفتاهنگ و به‌نوعی شاید بتوان گفت همان بحر طویل خودمان در موسیقی مذهبی شادیانه است که مداحان قدیم می‌خواندند» و «بُعد دیگر آن مباحث اعتراضی و از نوع خشن است» که لزومی ندارد به آن بپردازیم. بسیاری دوست دارند رَپ غیر اعتراضی بخوانند و از مایه کلامی آن استفاده کنند که این نوع استفاده از رَپ نمی‌تواند ایجاد نگرانی کند و با خیال راحت می‌توانیم از آن در جشنواره‌ها استفاده کنیم.

جشنواره اکنون فرصت خوبی است تا آنچه را که بی‌جهت موجب نگرانی مسئولان شده است، بومی‌سازی و به نفع خودمان بهره‌برداری کنیم. بومی‌سازی هر موضوعی به نفع مملکت ماست و البته اگر به اصل ماهیت آن لطمه بزند جای نگرانی نیست که غربی‌ها چه فکر می‌کنند؟ مگر آن‌ها به فکر ما هستند؟

منبع: ایسنا

موسیقی

حضور پرشور ایران در نمایشگاه کتاب مسکو

رایزن فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در فدراسیون روسیه گفت: ایران با ۴۰۰ عنوان کتاب از ۶۴ ناشر در سی‌وهفتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب مسکو حضور دارد.

به گزارش خبرگزاری مهر، مسعود احمدوند رایزن فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در فدراسیون روسیه گفت: در این نمایشگاه، غرفه ایران توسط رایزنی فرهنگی ایران با مساعدت خانه کتاب و ادبیات ایران برپا می‌شود و بیش از ۴۰۰ عنوان کتاب از ۶۴ ناشر ایرانی با موضوعات «آموزش زبان فارسی، اسلام‌شناسی، کودک و نوجوان، ایران‌شناسی، هنر، ادبیات پایداری و مقاومت، ادبیات کلاسیک و معاصر» به علاقه‌مندان معرفی و عرضه خواهد شد.

وی افزود: رویدادهای متنوعی شامل کارگاه‌های آشنایی با خوشنویسی و نقاشی ایرانی، نشست‌های تخصصی، رونمایی و معرفی کتاب، دیدار با ناشران و نویسندگان از جمله برنامه‌های غرفه ایران در این دوره از نمایشگاه بین‌المللی کتاب مسکو است.

احمدوند افزود: کتاب‌هایی که طی سال‌های گذشته از زبان فارسی به روسی ترجمه شده و توسط ناشران مختلف در این کشور منتشر شده‌اند نیز در بخش ویژه‌ای به مخاطبان معرفی می‌شوند.

اقتصاد هنر یعنی هیچ!

گفت‌وگو با استاد حامد طاهری طهرانیان، رئیس انجمن صنفی هنرمندان موسیقی درباره دلایل احتمال وقوع سونامی تعطیلی سالن‌های موسیقی، تئاتر و گالری‌های هنری

نگاه روز

محمد بهبودی نیا
calture@khorasannews.com

تعطیلی یک گالری هنری، یک سالن تئاتر و یک سالن موسیقی در مشهد، به دلیل مشکلات مالی ناشی از تورم شدید قیمت‌ها و پس لرزه‌های کرونا، هفته پیش خبرساز شد. اتفاقی که در سال‌های گذشته موارد مشابه آن در سطح کشور نیز به چشم می‌خورد. بی‌تردید این قبیل تعطیلی‌ها زنگ خطری است که به ایجاد بحران عمیق در عرصه فرهنگ و هنر کشور می‌انجامد. یکی از مهم‌ترین دلایل تعطیلی این مراکز فرهنگی، تورم شدید قیمت‌ها در سال‌های اخیر و ناهمخوانی قیمت بلیت‌ها با وضعیت با تورم است. این وضعیت نه‌تنها بر ادامه همکاری هنرمندان و کارکنان این مراکز تأثیر منفی گذاشته، با پایین آمدن قدرت خرید مردم شاهد ریزش شدید مخاطب در کنسرت‌ها، نمایش‌ها و گالری‌های هنری هستیم. درنتیجه، هنرمندان و فعالان فرهنگی با چالشی جدی در تأمین هزینه‌های خود و ادامه فعالیت‌هایشان مواجه شده‌اند.

برای جلوگیری از این روند، نیاز است که دولت و نهادهای مرتبط با فرهنگ و هنر، سیاست‌های حمایتی مؤثری را در پیش گیرند تا بتوانند از ادامه فعالیت این مراکز و همچنین ارتقای سطح دسترسی مردم به هنر و فرهنگ اطمینان حاصل کنند.

در ادامه گفت‌وگوی ما با حامد طاهری طهرانیان، رئیس انجمن صنفی هنرمندان موسیقی خراسان رضوی را درباره احتمال وقوع سونامی تعطیلی این مراکز می‌خوانید.

■ **حرکت لاک‌پشتی افزایش نرخ خدمات فرهنگی هنری**

رئیس انجمن صنفی هنرمندان موسیقی خراسان رضوی گفت: نرخ فعالیت‌های فرهنگی هنری به‌ویژه از نوع فروش آثار، در ۹ سال گذشته نتوانست خودش را با تورم دیگر قیمت‌ها همگام کند. این موضوع به دلایل مختلفی برمی‌گشت اول اصرار مسئولان دولتی این حوزه بر ثابت ماندن قیمت فروش بلیت، شهریه آموزشگاه‌ها و ... همچنین تمایل نداشتن برخی از اهالی هنر برای افزایش قیمت‌ها. درنتیجه وقتی نرخ تورم در بسیاری از اقلام صد درصد بود نرخ شهریه آموزشگاه‌ها فقط تا ۱۵ درصد افزایش می‌یافت و این موضوع هر سال به میزانی قابل توجه شهریه‌ها را نسبت به نرخ تورم عقب انداخت.

■ **شکاف میان نرخ خدمات فرهنگی هنری و تورم**

طاهری تهرانیان افزود: هر زمان، اهالی فرهنگ و هنر در طول این سال‌ها می‌خواستند نرخ خدمات را واقعی کنند به دلیل ترس از ریزش مخاطب، این اقدام را به تعویق می‌انداختند. حالا کار به جایی رسیده که شکاف میان نرخ خدمات فرهنگی هنری و تورم آن قدر زیاد شده که ادامه کار را برای بخش خصوصی که از هیچ حمایتی برخوردار نیست ناممکن کرده است. امروز نرخ تورم در مواردی مانند بلیت تئاتر، کنسرت و آموزش موسیقی از نرخ تورم و عدد واقعی حدود ۶۰ درصد پایین‌تر است. به همین دلایل مدیران آموزشگاه‌ها و سالن‌های نمایش، موسیقی و گالری‌ها امید چندانی به ادامه مسیر ندارند و شاهد این فاجعه فرهنگی هستیم که این سالن‌ها یکی پس از دیگری در حال تعطیل شدن است.

وی خاطرنشان کرد: سرمایه‌گذران حوزه فرهنگ و هنر به ازای هرروز باز نگه‌داشتن محل فعالیتشان باید هزینه‌های سنگینی را برای اجاره‌بها و حقوق کارکنان بپردازند این هزینه‌ها در حالی صرف می‌شود که مدیران دولتی این حوزه دائم در حال تغییرند. از زمان انتصاب تا شروع به فعالیت هر مدیری که بر سر کار می‌آید حدود یک سال طول می‌کشد. ما در این زمان عملاً در سردرگمی به سر می‌بریم و فعالیت‌هایمان با مشکلاتی روبه‌رو می‌شود. این موضوع هم از همان دست مواردی است که هزینه‌هایی را بر دوش سرمایه‌گذاران بخش خصوصی می‌گذارد.

■ **فرزندخوانده‌ای به نام موسیقی**

نایب رئیس انجمن صنفی مدیران آموزشگاه‌های آزاد هنری گفت: بنده به‌عنوان یک مدیر و سرمایه‌گذار بخش خصوصی ۷ سال، مرکز پردیس اردیبهشت را در مشهد بدون هیچ کمکی از سوی بخش دولتی اداره کردم. این در حالی است که فرهنگسراهای شهرداری با بودجه‌های قابل توجه زیان ده شده‌اند پس وای به حال ما. تمام حرف ما این است که اگر در طول این سال‌ها ما را به حال خودمان می‌گذاشتند وضعیت ما بهتر بود.

غلط ننویسیم

اَعراب/اِعراب

اَعراب جمع «اعرابی» به معنی «عرب‌ها» است: ابراهیم زنی دیگر داشته که خواهر منصور زلزل بوده، از نامش اطلاعی نیست و این زن از اعراب بوده است. (خانلری: هفتاد سخن ۳/۷۳)

اِعراب به معنی «حالت حرف آخر کلمه در زبان عربی با توجه به موقعیت نحوی آن» است: در این لغت‌نامه جز در موارد معدود، اعراب لغات... ذکر نشده است. (همان ۲/۲۶۴)

برگرفته از کتاب «فرهنگ درست نویسی سخن» تالیف استاد حسن انوری